<u>ס ו ד י</u>

<u>ט י ו ט ה</u>
סטינגורמה

ס פ ר ט י - כ ל
ישיבה יח/תשי"ז של הממשלה
ז' בחשון תשי"ז - 11.11.56

נוכחים השרים: ד. בן-גוריון - יו"ר,
ז. ארן,
ל. אשכול,
י. בורג,
מ. בנטוב,
י. ברזילי,
י. בר-יהודה,
מ. כרמל,
ק. לוז,
ג. מאיר,
מ. נמיר,
מ. נפתלי,
פ. ספיר,
פ. רוזן,
ב.ש. שיטרית,
מ. שפירא

ז. שרף - מזכיר הממשלה

סדר היום: 110. סקירות 2
111. נסיעת שר 20

מצרי, אם דוקמנטים אלה הם היחידים שנשארים בידיהם, אפילו אם אנו נאסר שאין אנו רוצים לתת להם דוקומנטים שלנו, אם אין אנו שמים עליהם שום חותמת שלנו, הרי אין לנו שום אפשרות לבדוק מתי נכנס ומניין נכנס האיש וכו'. יש המון דברים מסוג זה שאחר כך מאוחר לעשות זאת. אינני חושב שלא צריכה להיות ועדת שרים קטנה שתטפל בדברים אלה באופן מעשי.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> אמנם אין לי סיבה להטיל ספק באמיתות דברי בר-יהודה, אבל מוכרחים לבדוק את העובדות.

<u>השר ב.ש. שיטרית:</u> אני מציע להעניש בכל מקרה ברור.

אני זוכר מלחמת הקופסיות, אני זוכר מה שקרה באותם הימים, אסור לנו להעתים את קורבננו ומלחמתנו במקרים שיטילו כתם וחרפה לא רק בפני עצמנו, אלא בפני העולם. לא אבוא לפרט הרבה דברים, שגיאות שנעשו, שבהם ניספו חיילים שלנו, אבל יש לתת הוראה לבדוק את הדברים על מנת שישמשו לקח לעתיד.

היה כנראה המקרה שסיפר השר רוזן, שמעתי עליו יותר מפורט, פתחו מחסנים והיו שם בגדים, כאילו לצבא שלנו לא היו בגדים חמים, ולבשו מדים מצריים, מקרה זה עלה לנו בקרבנות והיו גם מקרים של הפצצות מהאוויר.

ביחס למקרה של כפר קאסם, לקחתי אתי נכבדים וגם חברי כנסת מכפרים שונים. אני רוצה לומר שדבר זה היה קשה לי מאד מאד. בכנסתי לכפר והרגשתי בעצמי בושה, אבל יכולתי להתגבר על זאת, גם מצאתי ארזון קשבת אצל הערבים, הם קיבלו זאת כפטאליסם, כך נגזר מהשמיים וכך קרה. הם שואלים רק שני דברים, שבעתיד לבוא ייתנו פקודות שלא יקרו מקרים כאלה ומה יהיה למשפחות שסבלו.

אני תומך בהצעה לתת מפרעה על חשבון הפיצויים, לתת לכל אחד שסבל. ראיתי אב ששיכל שני בנים, ישב כל כך שקט, נגש אלי בכל הכבוד לדרוש בשלומי, התפלאתי על הסבלנות ועל הגבורה שלו. היו מקרים

שנשארו יתומים ואלמנות ללא מפרנסים.

ביחס לשוראים - אתה מוצא להם תירוץ, מציין להם לדעת שהפקודה היא בלתי חוקית. הם קיבלו פקודה לירות ועליהם למלא הפקודה לא, אדוני ראש הממשלה, אנו אומרים בחוק שכל אדם צריך לראות אותו כאילו הוא יודע את החוק. לא כל אדם יודע חוק, אבל בכל זאת דנים אותו כאילו הוא יודע את החוק. שוטר מלמדים אותו והוא צריך ודאי להבדיל בין מעשה חוקי ובלתי חוקי. ניתן לבית המשפט לדון גם את השוראים.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> בכל אופן זה מסור לידי בית המשפט הצבאי.

<u>השר ב.ש. שיטרית:</u> אסר לפירסום - אני בעדו, אבל לא הפרטים.

<u>השר מ. נמיר:</u> הערה אחת לגבי העתיד - בנוגע למספר השבויים, אנו מקווים שיהיה לנו משא ומתן על שלום עם מצריים, יום אחד ודאי יחזירו שבויים, הרמטכ"ל דיבר על 5000 שבויים. היום יצאה ידיעה בעתונים, כנראה ממקורות משרד הבטחון, וב"דבר" מדובר על 2000 שבויים, ב"הארץ" - על 4000, ב"למרחב" - 5000 עד 7000. באחד הימים יידרש חשבון בענין זה, יידרש מאתנו למסור שבויים שאינם בידינו, אם נפרסם מספר קצת מוקטן, לא נתבע על כך לדין.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> מי אחראי לעתונים?

<u>השר ל. אשכול:</u> זאת צריך הצנזור לדעת ולהקפיד.

<u>השר מ. נמיר:</u> זה נוגע לענייני בטחון, את המספר אפשר לקבוע והצנזור יכול לא לתת לפרסם מספר לא נכון.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> לרוזן אני אומר בידידות הכי טובה: אל תצדק הרבה, אנשים נלחמים, חייהם בסכנה, מרסים אותם, יכול להיות שהם טועים, לא יכול כל חייל לעשות שיקול יסודי כמו שצריך לעשות השופט. גם בענין כפר קאסם אינני מאשים כל כך את השוראים, אם אני שם עצמי במקום השוראי, אני מקבל פקודה, האם אקח לעצמי הזכות לשקול, אם אני צריך למלא את הפקודה או לא למלא הפקודה. יעמידו אותה לבית משפט צבאי, אם אני אקח על עצמי להיות שופט לפקודות ממקדי.

אני אומר: המפקדים צריך לדון בכל חומר הדין.
כל אשר המפקד יותר גבוה - עונש יותר חמור, אבל הטוראים - בייחוד אם אני לוקח דרוזי, נעשה כל דרוזי שופט אם הפקודה היא חוקית או איננה חוקית, גם בחוק ישנם תנאים מקילים. כל אשר המפקד הוא יותר גבוה האחריות הנופלת עליו היא גדולה יותר, אסור לרחם. אני מצטער שביטלו עונש המוות, במקרה כזה היו צריכים להטיל עונש מוות למען ישמעו ויראון. איך הורגים ילדים. העניין הוא בידי המשפט, אני לא אהיה שופט.

אל תמהרו להטות אוזן לכל מיני שמועות.
האנשים יושבים בבתיהם, רחוקים ממקום המעשה. הצבא נמצא בסכנה, אני לא שמעתי על הסיפורים של בר-יהודה, אבל הוא לא בדה אותם מלבו. דבר זה ייתכן, אם בבית אחד עושים כך לא יאמינו בבית השני ויכול להיות שבבית השני תלו את הדגלים בתום לב. זה מצב מלחמה, יש אדם הנמצא במלחמה ויש אדם היושב בבית שקט. האם אני צריך להזכיר לכם המשנה בפרקי אבות: אל תדין חברך עד שתגוע למקומו, אל תהיו צדיקים הרבה. אין אני צריך להגיד לכם שדעתי היא שעל מעשי אונס יש להעניש ללא רחמים, אבל לא סתם ללכלך את הצבא.

השר י. ברזילי: לדברים הקודמים שאתה מסרת: האם נתחדש משהו בקשר לפגישתך עם אייזנהואר?

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: אני בעצמי חזרתי מעניין זה, לא אסע אם הוא לא יזמין אותי. חשבתי שאין תועלת בדבר. בינתיים קרה משהו, שאין אני תלה בו יותר מדי תקוות, נתמנה גרל סמית ליועץ המדיני של אייזנהואר. קודם כל הוא אחד האנשים הכי נבונים, שאני פגשתי בחיי. הוא איש המסוגל להבין מה שמתרחש במזרח התיכון. הוא מסוגל להעריך המצב שאנו נמצאים בו. ראיתי אותו בגרמנייה, איך הוא הבין העניין שלנו אז. כמה הוא עזר לנו. הוא היה ראש המטה של אייזנהואר במלחמה, הוא היה המוח של מלחמת העולם השנייה, הוא היה אצל אייזנהואר, אבל חלה ויצא מכל עבודה, הוא היה סגנו של מזכיר המדינה זמן רב, אבל בגלל מצב בריאותו הסתלק. הוא קיבל משרה בחברה גדולה, ודאי לא עשה שם הרבה, אבל קיבל המשכורת. כנראה

אייזנהואר קרא אותו עכשיו אליו ומינה אותו ליועץ מדיני. העתונים אומרים שהוא יבוא במקום דאלס, אין אני בטוח בכך. במקרה התידדנו באופן פרטי, אינני תולה הרבה תקווה בידידות, אבל הוא איש נבון מאין כמוהו, לא אפשר להסביר דברים. אני רואה בזאת הסבה מסויימת, אייזנהואר הוא לעיתים כילד, הוא אמנם אדם מאד הגון, במידה שאני מכיר אותו, הוא איש רודף שלום מאין כמוהו, יש טיפוסים כאלה בין הגנרלים האמריקנים והאנגליים, כך היה גם פלומר, איש שהיה גנרל אבל שונא מלחמה, אני יכול להבין זאת, מי שיש לו נסיון במלחמה מקרוב שונא מלחמה. הגנרל פלומר הפרה את פי הממשלה, כי הוא לא רצה לסכסך עם בעם.

השר י. ברזילי: מדוע כל זה עומד בניגוד לביקור?

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: הכוונה היתה שאמנם אם הוא יזמין אותי. אין אני רואה עכשיו כל תועלת בדבר. אני יודע שגי מולה ואידן רוצים להיפגש עם אייזנהואר והוא איננו נחפז כל כך. בכל אופן אם ייפגש אתם, על אידן אינני סומך כל כך, אני מכיר את האיש מולה, אני חושב שהוא יעמוד על הענינים שלנו. אנחנו קיבלנו מהם בקשה, שלא ניחפז לצאת מסיני, המרשילד רואה עצמו עכשיו שליט בעולם, אמנם לא בעניין הונגריה, אלא בעניין המזרח התיכון, גם לא בעניין נאצר.

השר י. ברזילי: היתה איזו ידיעה כאילו סובלב הביע קורת רוח מההחלטה.

השר הגב' ג. מאיר: ושאל מתי יצא הצבא שלנו.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: היה ברדיו והיום בעתונים, שהסובייטים הביעו קורת רוח על הפסקת האש מצד אנגלייה, צרפת וישראל, אבל יחד עם זאת היתה הודעה שאם לא יסגעו מתנדבים מללכת למצריים.

השר י. בורג: פירוש הדבר שהם כבר שם.

השר ל. אשכול: הותיקאן הודיע היום דבר מאד יפה.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: סטאלין שאל פעם: כמה דיביזיות יש לותיקאן.

השר י. ברזילי: לאחר שאני יודע, שעדיין לוקחים בחשבון מבחינת

זהירות אפשרות של הפצצה, האם זה מסתמך על איזה מקורות ממשיים?

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> יש ידיעות מתנגדות זו לזו. יש ידיעות שבאים מטוסים לסוריה, בזה אין כל ספק, השאלה היא בדבר הכמות. לפי הידיעות של המודיעים שלנו הכמות היא מוגבלת בשתי שדות התעופה שיש להם. יש לסורים שני שדות תעופה - אחד ליד דמשק ואחד ליד חלאב. אולם יש לרוסים מפציצים טרנס קונטיננטאליים, שהם אינם זקוקים לשום תחנת מעבר; אם הם ישתמשו בהם או לא - איני יודע. אני בטוח, שאם ישמעו מלה חזקה מאמריקה, שהתערבותם עלולה להביא לידי מלחמת עולם, אינני חושב שהרוסים עכשיו מעוניינים במלחמת עולם, אולי הם לא יעשו דבר.

<u>השר י. בר-יהודה:</u> ומה בדבר סעודייה?

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> אינני יודע. אני רק יודע שחלק גדול של האיליושינים והמיגים הועברו לסועדייה.

<u>השר ז. ארן:</u> יש לי שתי הערות, קודם כל בנוגע לארצות הברית. ערב הבחירות הודיע אייזנהואר שארצות הברית לא תתערב בסכסוך במזרח התיכון. אני חושב כסכנה הכי גדולה האורבת לישראל אם הסכנה היא מצד רוסייה ואיזו אמירה חזקה מצד ארצות הברית היתה מועילה.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> היום יש בעתונים כאילו אמר משהו, אינני יודע אם זה נכון.

<u>השר ז. ארן:</u> קראתי זאת, זה לא שווה כלום. הרוסים אמרו שהם ישלחו מתנדבים.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> דייק גם אתם, הם אמרו שלא ימנעו מתנדבים מללכת.

<u>השר ז. ארן:</u> האם אני צריך לדבר פה בשפת ה"דאבל טוק" שלהם. הם אמרו שישלחו מתנדבים, אם אנגלייה, צרפת וישראל ישהו את יציאתם. אני חושב זאת לסכנה רצינית והמעכב בעד הסכנה יכול להיות רק ארצות הברית, שבאמירה שלא יתערבו במזרח התיכון - אמירה לא של דובר, אלא של אייזנהואר, פתחו את הדרך לסכנה. בקודה זו צריך להבהיר לאייזנהואר.

הערה שנייה - יש כוח בינלאומי, כוח בינלאומי

זה לאן הוא בא, זה מאד מעורפל, אנחנו אומרים שהוא הולך לסואץ, אבל לא כך חושבים אחרים (רה"מ ד. בן-גוריון: בעיקר לא ידוע מה חושב המרשילד).

באחד העתונים היה כתוב, שמעתי זאת גם ברדיו, שכוח בינלאומי זה מצוייד ומזויין, אמנם לא להתקפה, אלא להגנה. אני רוצה לתאר לי דבר, שלא הייתי רוצה שהוא יקרה. היות וכוח זה מסלי, חלק ירד לסואץ, חלק ירד לסיני וחלק יבוא לעזה.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: לא יבוא לעזה, לא ניתן לו דריסת רגל.

השר ז. ארן: היות ויבואו לעזה ואנו לא ניתן להם להיכנס, זה יכול להתפתח לדבר מאד אסור מבחינת האש

(השר מ. שפירא: זה מחייב דיון), כלפי מה אני אומר זאת - אינני רוצה כרגע להכות לדבר בלתי צפוי מסוג זה, זה מחייב פעילות מדינית, שצריכה מלכתחילה למנוע דבר כזה.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: נשלח הוראות לכל השגרירים שלנו לעשות הכל כדי להסביר לשליטים, לדעת הקהל, לעתונאים, לפרופסורים ולכל אשר יוכלו להגיע על דבר זה, שיש למנוע חדירת צבא מצרי לסיני, שזה יהווה סכנה, שהדרך היחידה להבטיח באמת חופש השיט לסואץ היא, שהכוח הבינלאומי יישאר שם בקביעות. אינני יודע אם נצליח בזאת. כמו כן עליהם להסביר שיש שני אנשים המהווים סכנה לאזור: נאצר וקואתלי.

השר י. בר-יהודה: ברדיו רמאללה הודיעו, שהמרשילד אמר שאמנם הכוח הוא קטן, אבל מיד הוא יגיע לרצועת עזה.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: על המרשילד אפשר להאמין זאת, אבל צריך גם לתת להם להיכנס.

השר י. גורי: לא השתתפתי בוויכוח עד כה, כי לא רציתי לגזול את הרגעים היקרים והמעטים של ישיבה זו. אבל היות ומדברים על כל מיני דברים אדבר גם אני.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון: עוד חזון למועד, עוד נדבר.

<u>השר י. בורג:</u> אנחנו כבר בתוך המועד, רציתי לשאול לאינפורמציה יש שמועות שנאצר מרכז שריון בקנטרה

(<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u> בקנטרה – לא, בעבר השני – אולי כן). ועוד – האם בימים אלה אולי תידשנו או תיטפנו את היחסים עם ברמה, הרי הדברים בשבועות האחרונים היו מאד צובנים. אם הוא מיועד להיות בראש הכוח הבינלאומי, צריכים למצוא קונטאקט אליו.

יש לכל אחד מאתנו עניין, שהוא חושב שטוב שזה ייעשה, נאמר בשטח התעמולה, אין צורך לקחת את הדברים דווקא לראש הממשלה, שיש לו דברים חשובים יותר לטפל בהם, איפה הפורום, מי האיש שאתו יכולים לברר דברים אלה ואפשר להביאם לפניו.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> יש משרד החוץ, הוא ממונה על דברים אלה. היתה לי עצה אתמול, לא מצאתי לא את שרת החוץ ולא את איתן, אבל מצאתי את ארתור לוריא, מסרתי לו את הדבר וביקשתי אותו שימסור זאת לאנשי משרד החוץ, זאת היתה הצעה בדבר קווי הפעולה של ההסברה שלנו בחוץ לארץ.

<u>השר י. בורג:</u> השאלה האחרונה – זה כמה שבועות יש סעיף בסדר היום בדבר השתתפות בנים יחידים בקרבות, יש דברים דומים, מתי נדון בהם?

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> קיבלתי היום מכתב נוגע לנפש מאם, היא כותבת שהיא שמעה שלא יקחו בנים יחידים לקרב, יש לה בן יחיד, היא איננה רוצה שהוא לא ישתתף בקרב האומה. אני אמנם מתנגד לדעתה, אבל כך כתבה אם יהודייה.

<u>השר מ. בנטוב:</u> אצלנו נפלו שני בנים יחידים.

<u>השר פ. ספיר:</u> הייתי אתמול אצל אם, שבנה יחידה נהרג על ידי ערבי לאחר הכניעה בעזה. זאת אני אומר באוזני השר רוזן.

<u>השר מ. שפירא:</u> המצב מחייב קצת דיון, השעה דוחקת, האם תהיה עוד ישיבת הממשלה היום.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> אני מבקש שלא תהיה. מחר ומחרתיים גם אני רוצה לראות את שדה הקרב, לצערי בימי הקרבות הייתי רחוק ממנה, אתחיל בחלק הדרומי ואחר כך בחלק הצפוני. אהיה בחזרה ביום ד'. אני רוצה לראות הסידורים, אם נעשו הסידורים שאני ציוויתי לעשות.

<u>מזכיר הממשלה ז. שרף:</u> אל יסמוך זאת חברי הממשלה אפילו לנשותיהם.

<u>השר י. בורג:</u> גם לא על סיור חברי הממשלה.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> יש מכתב של הגב' וילנסקה בשם סיעת מק"י לנשיאות והיא מציעה דיון בנושא: רצח 107 פועלים ערביים על ידי משמר הגבול בכפר קאסם, ג'ילג'ולייה וטייבה. מה תענה הנשיאות לענין זה.

<u>השר י. בורג :</u> יש בוהב שיכולים לשנות את הגדרת הנושא.

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> אני מציע שלא יהיה זה לפני יום ד'. אני היום אערוך ההודעה בענין זה.

<u>השר י. בר-יהודה:</u> היה חשוב אילו יכלו להיות פסקי דין עד יום ד'

<u>ראש הממשלה ד. בן-גוריון:</u> אני מבין שהמשפט יתרכז בשאלה ממי באה הפקודה - ממפקד החטיבה או ממפקד הגדוד, רק בסעיף זה יש ידיעות סותרות.

111. <u>נסיעת שר</u>

<u>השר הגב' ג. מאיר:</u> אני מוכרחה לבקש שהממשלה תחליט עכשיו בענין נסיעתי לארצות הברית. העצרת הרגילה של או"ם נפתחת מחר. בזמנו הוחלט שאני נוסעת וצרפו לנסיעתי לעצרת פעולה של שלושה שבועות ואולי קצת למעלה מזה למען המלווה. האסיפה הראשונה למען המלווה תהיה ב-18 בחודש זה. יש טעם לנסיעתי בכלל, אם אני נוסעת מיד. (<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>בעיקר לפעולה פוליטית) בשבועיים הראשונים מתרכזים שם כל שרי החוץ. במשרד יש חברים שהם קצת מפקפקים בנסיעה זו ויש האומרים לנסוע. איבני רוצה להחליט בעצמי, כי אני יודעת שאמנם יש חברים החושבים שטוב לנסוע לשם, אבל אני חושבת שטוב להיות גם פה.